PELCKMANS

LESBRIEF
AAP LEEST EEN BOEK

Tips die de leerkracht kan geven aan ouders van kleuters die al interesse hebben in lezen

- Lees de letters voor zoals je kind dat op school leert:
  → oort samen, de 'aa' leert je kind als groepje herkennen
  → p: niet 'pee', maar heel kort 'p'-klank
- Prikkel de nieuwsgierigheid van je kind, dan voelt je kind zich trots: 'Kijk eens wat ik al kan!'
- Leg de druk op je kleuter niet te hoog: 'Ik wil maar een paar woordjes zelf lezen, dan ben ik al moe en dan wil ik dat je het verhaal gewoon voorleest.'
- Wijs met je vinger langs de letters terwijl je voorleest, steeds van links naar rechts. Zo laat je je kind op een heel natuurlijke manier wennen aan de leesrichting.

Activiteiten voor de 3de kleuterklas (groep 2) en het 1ste leerjaar (groep 3)

1. Kies een letter om alzijdig te verkennen: b

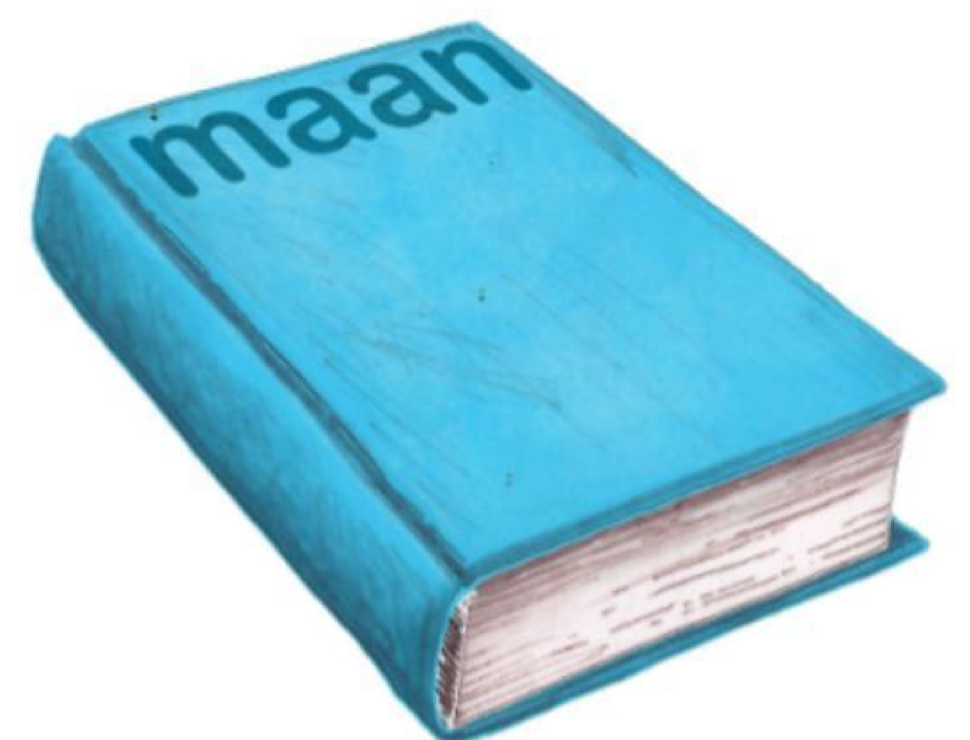
1.1 Luister naar de klank.

Luister goed. Ik ga een woord zeggen.
Welke klank hoor je in het begin?

boek

1.2 Onderzoek hoe je de klank uitspreekt

Laat de kinderen de ‘b’ zeggen en ontdek samen wat er gebeurt:
→ 'b' klinkt kort: het is een plofklank
→ De lippen zijn op elkaar

1.3 De vorm van de letter

Print de letter ‘b’ in het groot af:
→ Laat de kinderen met hun vinger over de lettervorm gaan
→ Kleur de letter ‘b’ in
→ Maak van klei een ‘b’
→ Geef de kinderen een papier met daarop het woord ‘buik’ en teken de ‘b’ als een mannetje met een dikke buik

TIP:
Veel kinderen verwarren in het begin de letters b en d. Elk trucje om de b en d uit elkaar te houden, veronderstelt al dat kinderen de juiste leesrichting onder de knie hebben.

Trucje 1:

→ b van buik: teken de 'b' als een mannetje met een dikke buik

Trucje 2:

→ Ga samen met de kinderen voor de spiegel staan of laat de kinderen naar elkaars mond kijken en aan hun eigen mond voelen.
→ Zeg 'b' en kijk naar de mondstand.
→ Bij 'b' maak je eerst een streep met je lippen, die streep zie je ook eerst bij de letter 'b'. Zeg nu 'd' en kijk naar de mondstand. Bij 'd' maak je eerst een rondje met je lippen, dat rondje zie je ook eerst bij de letter 'd'.

1.4 Zoek woorden met een 'b'

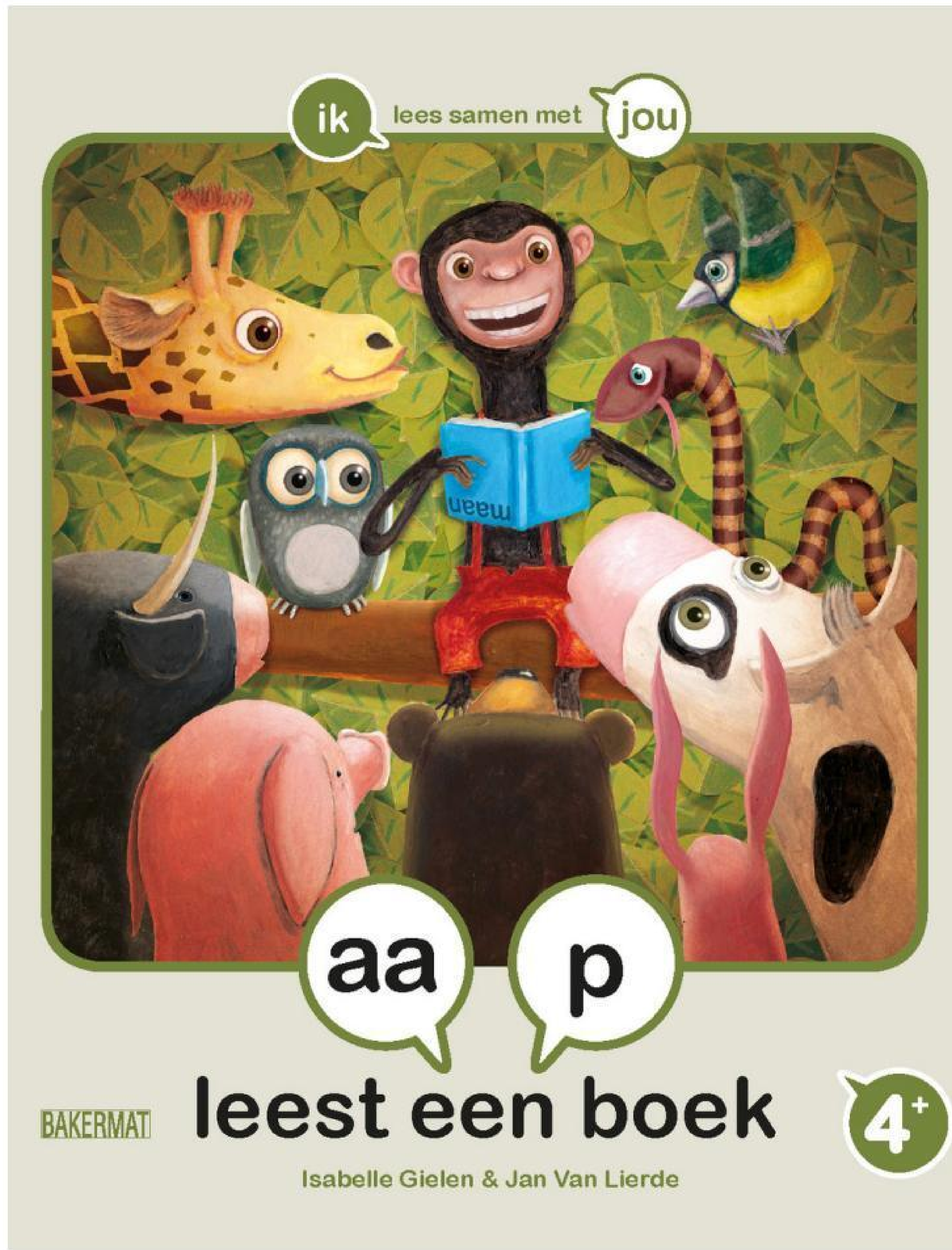
Boek 'aap leest een boek':
→ Op de omslag: aap leest een boek
→ In het boek: boek, bos, boom, buil

Een b kan in het begin of in het midden van een woord staan. De woorden met b op het einde komen nog niet aan bod omdat dit geen klankzuivere woorden zijn, de b in 'heb' wordt immers uitgesproken als p. Laat de kinderen zelf woorden met een 'b' bedenken.
→ Vb. bos, boom, beter, betaal, verboden
→ Wie heeft een 'b' in zijn naam?

Als je het boek later nog eens herleest, kan je de vorige doelletter herhalen en een nieuwe doelletter kiezen.
→ Vb: d: bij '1.3 de vorm van de letter' vind je al een oefening rond het verschil in mondstand bij b en d.

2. Lees het boek 'aap leest een boek' voor

Zeg de klanken van het doelwoord op de linkerpagina

→ Laat de kinderen luisteren maar nog niet kijken.
→ Wie kan die klanken al aan elkaar plakken tot een woord?
→ Herhaal indien nodig de klanken.
→ Maak de pauze tussen de klanken korter, dan is het eenvoudiger om de klanken aan elkaar te plakken tot een woord.

Laat nu pas de tekening links zien

→ Herhaal de klanken terwijl je de letters in de ballonnen aanwijst.
→ Lees het hele woord terwijl je het onder de ballonnen aanwijst.

Laat de kinderen de tekening rechts bekijken

→ Kies één kind om te helpen met het lezen van de gekleurde woorden op de rechterpagina en lees zelf de zwarte woorden voor.

TIP:
Wijs van links naar rechts tijdens het voorlezen, zo geef je op een heel natuurlijke manier steeds de juiste leesrichting aan.

Hieronder staat in detail uitgelegd
hoe de letters verklankt moeten worden.

Dit is voor jou als leerkracht waarschijnlijk vanzelfsprekend.
Voor ouders is dit vaak nieuwe informatie.
→ Ga met ouders van leesgierige kleuters in gesprek en vraag even na of ze weten hoe ze de letters correct moeten verklanken voor hun kind.
→ Zo kunnen de ouders op een juiste manier reageren op de vraag: 'Welke letter is dat?'

aap
- aa: niet 'a' en 'a', de 'aa' leert je kind als groepje herkennen
- p: niet 'pee', maar heel kort 'p'-klank

mees
- m: niet 'em' maar 'mmm' zoals in 'mmm, dat is lekker'
- ee: de 'ee' leert je kind als groepje herkennen
- s: niet 'es' maar 's' als een slang die sist

lees
- l: niet 'el' maar 'lll'
- ee: de 'ee' leert je kind als groepje herkennen
- s: niet 'es' maar 's' als een slang die sist

boek
- b: niet 'bee' maar heel kort 'b'-klank
- oe: de 'oe' leert je kind als groepje herkennen
- k: niet 'kaa' maar heel kort 'k'-klank

bos
- b: niet 'bee' maar heel kort 'b'-klank
- o: zeg kort 'o' zoals in 'sok' maar niet lang 'oo' zoals in 'boos'
- s: niet 'es' maar 's' als een slang die sist

kop

- k: niet ‘kaa’ maar heel kort ‘k’-klank
- o: zeg kort ‘o’ zoals in ‘sok’ maar niet lang ‘oo’ zoals in ‘boos’
- p: niet ‘pee’, maar heel kort ‘p’-klank

duim

- d: niet ‘dee’ maar heel kort ‘d’-klank
- ui: niet ‘u’ en ‘i’, ‘ui’ leren kinderen als groepje herkennen
- m: niet ‘em’ maar ‘mmm’ zoals in ‘mmm, dat is lekker’

boom

- b: niet 'bee' maar heel kort 'b'-klank
- oo: de ‘oo’ leert je kind als groepje herkennen
- m: niet 'em' maar 'mmm' zoals in 'mmm, dat is lekker'

noot

- n: niet ‘en’ maar ‘nnnn’
- oo: de ‘oo’ leert je kind als groepje herkennen
- t: niet ‘tee’, maar heel kort ‘t’-klank

uil

- ui: niet ‘u’ en ‘i’, ‘ui’ leren kinderen als groepje herkennen
- l: niet ‘el’ maar ‘lll’

weg

- w: niet ‘wee’ maar ‘www’
- e: niet ‘ee’, maar wel de heldere ‘e’ van pen
- g: niet ‘gee’, maar wel ‘g’-klank

maan

- m: niet ‘em’ maar ‘mmm’ zoals in ‘mmm, dat is lekker’
- aa: niet ‘a’ en ‘a’, de ‘aa’ leert je kind als groepje herkennen
- n: niet ‘en’ maar ‘nnnn’

buil

- b: niet ‘bee’ maar heel kort ‘b’-klank
- ui: niet ‘u’ en ‘i’, ‘ui’ leren kinderen als groepje herkennen
- l: niet ‘el’ maar ‘lll’

3. Praat samen over het verhaal

Prikkel de nieuwsgierigheid van de kinderen om zelf te leren lezen
→ Kunnen jullie al lezen?
→ Welke letters kennen jullie al?
→ Leesrichting: in welke richting moeten we lezen?

3.1 Laat de kinderen hun lievelingsprentenboek mee naar school nemen

Ze moeten het verhaal niet kunnen lezen maar wel kunnen vertellen.
→ Laat de kinderen in groepjes van twee doen alsof ze voor elkaar voorlezen.
→ In welke richting moeten ze dan met de vinger langs de letters gaan? Zo oefenen kinderen op een speelse manier de juiste leesrichting.
→ Daarna vertellen de kinderen het verhaal aan elkaar aan de hand van de afbeeldingen. Dit mag uiteraard in hun eigen woorden.
→ Sommige kinderen kennen hun lievelingsboek misschien zo goed dat ze het verhaal bijna vanbuiten kennen.

3.2 Laat de kinderen daarna speuren in het boek

→ Geef de kinderen een lijst van alle letters die ze tot dan toe geleerd hebben in de klas.
vb. i k m aa n r oo s v i s

→ Geef de kinderen een lijst van alle woorden die ze met die letters kunnen lezen.
vb. ik, maak, raam, voor, naar, is, naam, vaar, ...
→ Laat de kinderen in het boek speuren naar letters of woorden die ze al kunnen lezen.
→ De letters of woorden die ze in hun boek hebben kunnen ontdekken, mogen ze inkleuren.

3.3 Lees als afsluiter één van de boeken in de kring voor

→ Laat de kinderen vertellen welke letters ze in het boek hebben gevonden.

3.4 Extra activiteit: met de ouders

Deze activiteit kan je ook samen met ouders doen. Dan kan je de kinderen eerst zelf laten vertellen over het boek, daarna laten speuren in het boek wat ze al allemaal zelf kunnen lezen en daarna kan de ouder het boek voorlezen. Zo stimuleer je ouders om thuis op een meer ongedwongen manier met leren lezen om te gaan.

3.5 Extra activiteit: meertalig voorlezen

Je kan hier ook een activiteit rond meertalig voorlezen aan koppelen: 'In school leren we boeken in het Nederlands lezen. Die boeken lees je van links naar rechts. Er zijn ook nog veel andere talen. Soms lees je in een andere taal van rechts naar links (vb. Arabisch).'
→ Toon dat jij als juf of meester ook niet weet hoe je die boeken moet lezen. Net als aap weet je niet goed hoe je het boek moet vasthouden, misschien hou je de letters ook ondersteboven.

→ Wie heeft er een mama of een papa die dat zou kunnen? Zou die dat in de klas willen komen voorlezen?
→ Of een Pools boekje kan de juf proberen voor te lezen maar ze begrijpt niet wat er staat en ze spreekt het fout uit of haar tong geraakt in de knoop.
→ Wie kan er helpen? Misschien een mama of een papa, of grotere kinderen van het vijfde of zesde leerjaar?
→ Ga voor meer inspiratie met je klas naar de bibliotheek en bekijken daar het aanbod van boeken in andere talen. Er bestaan ook boekjes in twee talen.

4. Laat de kinderen zelfstandig het boek 'aap leest een boek' ontdekken

Tijdens het klassikaal werken met het boek zal al snel opvallen dat er grote verschillen zijn tussen de kinderen.
→ Sommige kinderen zijn al heel nieuwsgierig naar al die letters en woorden. Zij willen het boekje nadien misschien nog zelfstandig bekijken.
→ Door de afbeeldingen links weten ze welk woord er staat. Ze hakken dat woord zelf in stukken en herhalen zo voor zichzelf de letters. Ze zullen meer en meer letters echt herkennen en lezen.
→ Als de kinderen de letters en woorden al goed kunnen onthouden, kunnen ze niet alleen de gekleurde woorden lezen maar ook de vetgedrukte woorden.

→ Spoor de kinderen ook aan om in het boekje te speuren naar de letters die ze in de klas al geleerd hebben (afhankelijk van de gebruikte leesmethode).
→ Zo ontdekken kinderen meer en meer letters en woorden.

5. Letters oefenen in spelvorm

Voor elk trucje om de b en de d uit elkaar te houden, is het nodig dat de kinderen de leesrichting onder de knie hebben.

→ Als je merkt dat kinderen heel veel moeite hebben met die leesrichting, kan je aan ouders de tip geven om tijdens het voorlezen altijd een klein stukje te lezen terwijl de ouder met de vinger langs de woorden gaat.
→ Doe dit regelmatig maar doe dit niet te lang.
→ Sommige kinderen vinden het immers storend want die wijzende hand van de ouder zit soms in de weg als ze naar de illustraties willen kijken.

Herhaal de mondstand van de b en de d met de kinderen.

(zie trucje 2 bij ‘de vorm van de letter’)
→ b = met mijn lippen maak ik eerst een streep
→ d= met mijn lippen maak ik een rondje

Kopieer het blad met de woorden boek/doek.

(zie bijlage 1)

→ Laat de kinderen alle streepjes van de 'b' dikker maken met een zwarte stift.
→ Laat de kinderen pas daarna de woorden lezen.
→ Zo leren de kinderen de aandacht richten op het belangrijkste verschil tussen 'b' en 'd'.
→ Dezelfde oefening kan je ook doen met de woorden buik/duik, boos/doos, bom/dom, bier/dier, bas/das.
→ Kinderen die b/d blijven verwarren, kan je regelmatig de opdracht geven om op een kopie van een tekst eerst de streepjes van de b dikker te maken en daarna pas de tekst te lezen.

Schrijf de letter b op een doorschijnend plastic mapje.

(lettertype zoals in het boekje – lettergrootte zoals de woorden hieronder)

→ Bespreek p. 25 van het boekje 'aap leest een boek'. (aap, let goed op, zegt uil. draai de letters niet op hun kop want dan wordt de d een p.
Lees van links naar rechts en niet andersom of je draait b en d om.)
→ De kinderen moeten nu het plastic mapje met 'b' zo draaien dat het juist ligt op de woorden met b, d en p (zie bijlage 2).

Activiteiten voor het 1ste leerjaar (groep 3) en kleuters die al wat meer uitdaging willen

1. Kunnen de kinderen al de letters vinden om het woord opnieuw te maken?

Laat de kinderen de woorden en de letters uitknippen.

Kunnen ze de letters vinden om de woorden opnieuw te maken?
Laat de kinderen de letters in de juiste volgorde opplakken.
Op het einde van de lesbrief staan alle woorden die in het boek ‘aap leest een boek’ voorkomen. Je kan er uiteraard ook voor kiezen om deze oefening te doen met minder woorden.

Tijdens deze oefening moeten de kinderen heel goed kijken naar de letters. Deze zullen ook al eens ondersteboven liggen.
→ Vooral b, d en p kunnen voor verwarring zorgen.
→ Bij ‘letters oefenen in spelvorm’ wordt speels geoefend op b/d/p. Doe deze oefening dus zeker eerst.

2. Kunnen de kinderen met deze letters ook al nieuwe woorden maken?

Van sommige woorden kan je een nieuw, bestaand woord maken door maar één letter te veranderen.
Vb. mees-lees, boek-doek-koek, boek-beek-bok-buik-bek, bos-boos-bes-buis-baas, bos-mos-los, kop-kuip-koop-kaap, kop-kom, duim-duik, boom-boem-bom, noot-boot-moot, uil-buil-kuil-muil, weg-weeg-waag-woog, maan-maak-maas-maal-maag

Deze activiteit kan je klassikaal doen met het boek 'aap leest een boek' erbij. De kinderen moeten dan nog niet alle letters kennen. Ze moeten vooral heel goed luisteren.
→ De leerkracht verklankt de letters en laat de kinderen met de klanken spelen.
→ Zo ontdekken kinderen dat ze nieuwe woorden kunnen maken door maar één letter te veranderen.

Neem de afbeelding bij het woord 'boek'.

→ De 'b' doe ik weg.
→ In de plaats komt er een 'k'.
→ Welk woord heb ik dan?

Als de kinderen de letters allemaal kennen, kan je deze oefening ook doen met de woordkaartjes en de letterkaartjes.

Laat de kinderen eerst alle klinkers kleuren. Zowel bij de woorden als bij de losse letters.
→ Laat de kinderen pas daarna de letters en woorden uitknippen. Door de klinkers op voorhand in te kleuren, maak je de structuur van de **MKM-woorden** zichtbaar: een zwarte letter – een gekleurde letter - een zwarte letter.

MKM = medeklinker – klinker – medeklinker
MKM vb. maan, KM vb. aap en uil, MK vb. lui

Van sommige woorden kan je een nieuw, bestaand woord maken door maar één letter te veranderen. (zie voorbeelden hierboven)

→ Laat de kinderen eerst zelf proberen of ze nieuwe woorden kunnen maken. Een gekleurde letter wordt vervangen door een andere gekleurde letter, een zwarte letter wordt vervangen door een andere zwarte letter.

→ Bespreek daarna klassikaal welke woorden er gemaakt zijn.

Leg ook eens drie zwarte letters achter elkaar.

→ Kan je dat uitspreken?

→ Laat zien dat de juf of de meester het ook niet kan uitspreken.

→ 'Wie maakt er nog een woord waarvan mijn tong in de knoop raakt?'

Activiteiten voor leerlingen van de lagere school samen met een kleuter

Laat kinderen van de lagere school op voorhand oefenen om het boekje 'aap leest een boek' mooi voor te lezen.

→ Toon de kinderen hoe ze de letters op de linkerpagina moeten voordoen voor de kleuters.
→ Ga met je klas op bezoek bij de kleuters of vraag de kleuters op bezoek in jouw klas.
→ Laat elk kind van de lagere school voorlezen voor één of twee kleuters.
→ De kinderen van de lagere school kunnen tonen wat ze al allemaal kunnen en de kleuters kunnen nieuwe letters ontdekken.

Meer informatie over de auteur en illustrator

Auteur:

Isabelle Gielen
https://www.isabellegielen.com/

Illustrator:

Jan Van Lierde
https://www.janvanlierde.be/

BIJLAGE 1

boek	doek	doek
boek	boek	doek
boek	doek	boek
doek	doek	boek
boek	boek	doek
doek	boek	doek
boek	doek	boek
doek	boek	doek
doek	boek	boek
boek	doek	boek

BIJLAGE 2

aap	boek
boek	bos
bos	aap
kop	buil
duim	duim
boom	kop
buil	boom

Woord - en letterkaartjes

m ee s	m	ee	s
aa p		aa	p
l ee s	l	ee	s
b oe k	b	oe	k
b o s	b	o	s
k o p	k	o	p
d ui m	d	ui	m
b oo m	b	oo	m
n oo t	n	oo	t

Woord - en letterkaartjes

ui l		ui	l
w e g	w	e	g
m aa n	m	aa	n
b ui l	b	ui	l